

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“อตปณีย — ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเดือดร้อน”

อตปณีย อ่านตามภาษาบาลีว่า อะ - ตะ - ปะ - นี - ยะ มาจากคำว่า น (ไม่) [แปลง น เป็น อ] กับคำว่า ตปณีย (ที่ตั้งแห่งความเดือดร้อน, เหตุที่นำมาซึ่งความเดือดร้อน) รวมกันเป็น อตปณีย เขียนเป็นไทยได้ว่า อตปณียะ แปลว่า **สิ่งที่ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเดือดร้อน, ไม่เป็นเหตุนำมาซึ่งความเดือดร้อน** แสดงถึงเกิดขึ้นเป็นไปของกุศลธรรมทั้งหลายเท่านั้น ที่จะไม่เป็นเหตุนำมาซึ่งความเดือดร้อน ขณะที่กุศลธรรมเกิดขึ้น ไม่เดือดร้อนทั้งในขณะที่กุศลธรรมเกิดขึ้น และยังเป็นเหตุนำมาซึ่งความสุข ไม่นำมาซึ่งความเดือดร้อนในภายหลังอีกด้วย **เพราะกุศลธรรมเกิดขึ้นเป็นไป จึงทำแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม ไม่ทำสิ่งที่ป็นโทษโดยประการทั้งปวง ซึ่งจะไม่เป็นเหตุนำมาซึ่งความเดือดร้อนเลย** ตามข้อความในพระสูตรต้นตปิฎก ขุททกนิกาย อติวุตตะกะ อตปณียสูตร ดังนี้

ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๒ ประการนี้ ไม่เป็นเหตุให้เดือดร้อน ๒ ประการเป็นไฉน? ดูกร ภิกษุทั้งหลาย บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้ทำความดีงามไว้ ทำกุศลไว้ ได้ทำบุญอันเป็นเครื่องต่อต้านความขาดกลัวไว้ ไม่ได้ทำบาป ไม่ได้ทำอกุศลกรรมอันหยาบช้า ไม่ได้ทำอกุศลกรรมอันกล้าแข็ง บุคคลนั้น ย่อมไม่เดือดร้อนว่า เราได้ทำกรรมอันดีงาม ดังนี้บ้าง ย่อมไม่เดือดร้อนว่า เราไม่ได้ทำบาป ดังนี้บ้าง ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๒ ประการนี้แล ไม่เป็นเหตุให้เดือดร้อน

ในชีวิตประจำวันปกติของปุถุชนผู้ยังหนาแน่นไปด้วยกิเลส ย่อมปฏิเสธไม่ได้เลยว่าอกุศลจิตจะไม่เกิดขึ้น เพราะอกุศลจิตเกิดขึ้นเป็นปกติจริงๆ เกิดขึ้นเป็นไปอย่างมากด้วย ทำให้หวั่นไหวไปในเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยอำนาจของกิเลสที่ได้สะสมมาอย่างยาวนานนับชาติไม่ถ้วน ถึงแม้ว่าการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญา เป็นหนทางเดียวที่จะเป็นไปเพื่อดับกิเลส ดับความเดือดร้อน ดับทุกข์ทั้งหลายทั้งปวงได้ในที่สุด กระนั้นก็เชื่อว่าทุกคนจะได้ฟังพระธรรม เพราะเป็นเรื่องของการสะสมของแต่

ละบุคคล พระธรรมไม่สาธยายกับทุกคน เฉพาะผู้ที่เห็นประโยชน์เท่านั้นที่จะได้ฟังได้ศึกษา ที่น่าพิจารณา คือชีวิตของผู้ที่ไม่ได้ฟังพระธรรม ไม่ได้อบรมเจริญปัญญา ก็ดำเนินไปอย่างผู้ที่ไม่มีความรู้ ไม่มีปัญญาคือเครื่องนำทางชีวิตไปสู่คุณความดีทั้งปวง ทำให้ไม่เห็นโทษของอกุศล คือความชั่วทั้งหลายทั้งปวง และไม่เห็นประโยชน์ของความดีประการต่างๆ จิตใจมีแต่จะคล้อยไปในทางที่เป็นอกุศล ทำแต่สิ่งที่ผิด ทำแต่สิ่งที่เห็นโทษเป็นส่วนใหญ่ ย่อมเป็นผู้เสื่อมอย่างที่สุดเพราะไม่มีปัญญาความเข้าใจ ถูกเห็นถูก ในทางตรงกันข้าม ชีวิตของผู้ที่ได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม ได้อบรมเจริญปัญญาในชีวิตประจำวัน ก็ดำเนินไปตามปกติ ถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้ดับกิเลสอะไรเลย อกุศลจิตเกิดขึ้นเป็นปกติ ธรรมดาตามเหตุปัจจัย แต่ก็มีปัญญาที่ค่อยๆ รู้ขึ้น เข้าใจขึ้นในความเป็นจริงของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏ ว่าเป็นแต่เพียงธรรม เป็นสิ่งที่มีจริงแต่ละหนึ่งๆ ที่เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป ไม่ใช่เรา พร้อมทั้งเห็นโทษของอกุศลที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง แล้วมีความละอายมีความเกรงกลัวต่ออกุศล พร้อมทั้งมีความจริงใจที่จะขัดเกลาอกุศลให้เบาบางลง ทั้งหมดทั้งปวงต้องอาศัยการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม เริ่มด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง เห็นประโยชน์ของทุกคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นคำอนุเคราะห์เกื้อกูลให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง และเมื่อมีความเข้าใจอย่างถูกต้อง ปัญญานี้เองที่จะนำทางชีวิตไปสู่คุณความดีทั้งปวง ไม่นำพาไปในทางที่ผิด

เป็นความจริงที่ว่าบุคคลที่กระทำชั่วทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ขณะนั้นเป็นการกระทำเหตุที่ไม่ดี เดือดร้อนแล้วในขณะที่กระทำชั่ว ซึ่งจะเป็นเหตุทำให้ตนเองได้รับผลที่ไม่ดีในภายหน้า โดยที่ไม่มีใครทำให้เลย นอกจากกรรมชั่วของตนเองเท่านั้น เพราะเหตุว่าเวลาที่กรรมชั่วให้ผลนั้น ถึงแม้ว่าจะมีบุคคลอื่นคอยคุ้มครองป้องกันรักษาด้วยหวังว่าจะให้รอดพ้นจากอันตรายต่าง ๆ ก็ไม่สามารถป้องกันการได้รับผลของกรรมที่ตนเองเคยกระทำไว้แล้วได้ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ตาม กล่าวได้เลยว่า**บุคคลที่ทำความชั่ว ชื่อว่า ไม่รักตนเอง ไม่รักษาตนเอง** เกิดมาเพื่อทำลายตนเอง เพราะได้กระทำแต่เหตุที่ไม่ดีที่จะทำให้เกิดผลที่ไม่ดีแก่ตนเองในภายหน้า เพราะเหตุว่าเมื่อถึงคราวที่กรรมชั่วให้ผล จะอยู่ที่ไหนก็ไม่สามารถรอดพ้นไปได้เลย

บุคคลผู้ที่ได้ทำความดี สะสมคุณความดีประการต่างๆ ไม่ได้กระทำความที่เป็นโทษ กล่าวคือ ไม่ได้ทำความชั่วประการต่างๆ บุคคลประเภทนี้เป็นผู้รักตนเอง รักษาตนเอง ทำประโยชน์ให้กับตนเองอย่างแท้จริง คือ รักษาด้วยการประพฤติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม รักษาด้วยการกระทำเหตุที่ดีที่จะให้ผลที่ดีในภาย

หน้า เนื่องจากว่าความดีทั้งหลายให้ผลเป็นสุขเท่านั้น ไม่ใช่อยู่ที่การมีบุคคลมากมายมาแวดล้อมป้องกันรักษา เพราะถึงแม้ว่าจะไม่มีใครมาแวดล้อมป้องกันรักษาเลย แต่เมื่อความดีที่ได้สะสมไว้แล้วให้ผล ก็ย่อมไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดสามารถที่จะไปประทุษร้ายเบียดเบียนให้ได้รับความทุกข์ความเดือดร้อนใดๆ ได้เลย และเครื่องป้องกันด้านทานที่ดีที่สุดประเสริฐที่สุด คือ ปัญญาความเข้าใจถูกต้อง

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงตลอด ๔๕ พรรษา ไม่มีล้าสมัยเลย เหมาะทุกกาลสมัย เพราะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ได้ฟัง ได้ศึกษาแล้วประพฤติปฏิบัติตามในกาลทุกเมื่อ เกื้อกูลให้ประพฤตินสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เป็นประโยชน์ไม่ทำในสิ่งที่เป็นโทษ เว้นจากสิ่งที่เป็นโทษโดยประการทั้งปวง

จะเป็นคนนี้อีกนานเท่าไร ไม่มีใครรู้เลย เพราะไม่มีใครสามารถที่จะรู้ได้ว่าจะละจากโลกนี้ไปเมื่อใด ประโยชน์ที่ควรจะได้พิจารณา คืออย่างใดก็ต้องจากโลกนี้ทั้งหมด ไม่เหลือเลย เพื่อนก็ไม่มี ญาติพี่น้องก็ไม่มี ทรัพย์สมบัติก็ไม่มี จะเป็นคนใหม่ที่มาจากคนนี้ เพราะฉะนั้น คนนี้เดี๋ยวนี้ทำอะไร ดีหรือชั่ว ดังนั้น การมีโอกาสที่จะได้เข้าใจพระธรรมและทำดีทุกประการ ไม่ทำความชั่วประการต่างๆ จึงจะเป็นประโยชน์ที่สุด สะสมเป็นที่พึ่งต่อไปซึ่งจะไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเดือดร้อนเลยแม้แต่น้อย

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗]